

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 20-01-29290 בן חור נ' ורד

לפני כבוד השופטת כרמית בן אליעזר

תובע עו"ד עדי בן חור

בעצמו

נגד

נתבעת עו"ד חמוטל ורד פז

ע"י ב"כ עו"ד אופיר ועו"ד בן דוד

פסק דין

1. לפניי בקשת הנתבעת לסילוק התביעה על הסף, בהעדר עילה.

רקע עובדתי ותמצית טענות הצדדים

2. התובע הוא עורך דין במקצועו. הנתבעת היא עורכת דין אשר מועסקת כעוזרת משפטית בבית משפט השלום בתל אביב.

התובע הגיש נגד הנתבעת תביעה לפיצוי, בין היתר, מכוח חוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965 (להלן: "החוק" או "חוק איסור לשון הרע"), וזאת בעקבות שתי תגובות שפרסמה ברשת החברתית פייסבוק.

בתמצית, בכתב התביעה טען התובע כי שחקן בשם תומר שרון (להלן: "שרון") פרסם בפייסבוק פרסומים בגנותו של התובע, המהווים לשון הרע, ולפיכך הגיש התובע בגינם תביעה לבית משפט השלום בתל אביב נגד שרון. התובע טען כי בעקבות הגשת התביעה, שרון פרסם פרסום נוסף בפייסבוק המהווה לשון הרע נגד התובע, שיובא להלן כלשונו:

"עורך-דין ימני קיצוני תובע אותי על 200000 ש"ח כי קראתי לו "נשמה מטונפת" והדהרתי את עוקבי להגיב אצלו בפוסט בו הגדיר את דויד גרוסמן תומך ברצח ילדים ואת כל "אנשי גרוסמן" ככאלה.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 20-01-29290 בן חור נ' ורד

קייס מרתק, כי הוא גורר את גרוסמן לעניין בנסיון להוכיח "אמת דיברתי" לפי ציטוטי-עבר של גרוסמן, כלומר הוא באמת תומך ברצח יהודים, ואז אני מפסיד.

בכל מקרה, חשבתי על הדסטארט כפול. כיוון שהגנה משפטית עולה כסף, ורוב הסיכויים שאנצח ולפחות יחזירו לי הוצאות משפט, פלוס זה שאני צריך כמה עשרות אלפים לפוסט-פרודקשן של האלבום שלי, קליפים, יח"צ וכו', חשבתי על הדסטארט לשניהם יחד. כי אם אצטרך בכל זאת לשלם לניאו-נאסטי הזה סכום מסוים, הוא ירד מיידית מהתקציב שייעדתי לאלבום. מעניין מה יהיו הצ'ופרים במימון המוניס כזה. 100 ש"ח: אלבום דיגיטלי ומקום טוב בשורה הראשונה במשפט. 200: אלבום דיגיטלי, מקום טוב במשפט וכרטיס זוגי להשקה. 500: אלבום פיזי חתום, מקום טוב במשפט, כרטיס זוגי ודמי חבר במרצ לשנה. 800: אלבום פיזי חתום, מקום טוב במשפט, כרטיס זוגי, דמי חבר במרצ לשנה וארוחת ערב מהבישולים של אמא שלי בה אני מתחייב להצחיק את התורים/ת עד דמעות וגם להרצות לו על הסכסוך היהודי-ערבי. הצעות?."

בתגובה לפרסום זה של שרון פרסמה הנתבעת תגובה בפייסבוק בזו הלשון:

"באיזה בית משפט הוא הגיש את התביעה? הכותבת אמנם מנועה מלתרום כי היא חלק ממערכת המשפט הישראלית, אבל תשמח להגיע לעודד עם פונפונים ביום הדין אם זה במקרה בת"א."

תגובה זו של הנתבעת היא הפרסום הראשון מושא תביעה זו (להלן: "הפרסום הראשון").

3. התובע הוסיף וטען בעניין אחר כי הוא פרסם פוסט בפייסבוק בו הבהיר כי בניגוד לאמור בכתבה שפורסמה בעיתון "דה מרקר", לא הוגש כתב אישום כנגד יונתן אוריד, עוזר ראש הממשלה, אלא קובלנה פלילית בלבד, ובין היתר ביסס את דבריו על פסק דין של בית המשפט העליון. פוסט זה שותף, לא על ידי התובע, בקבוצה בפייסבוק "מדברים על ספינים", בה חברה הנתבעת (אך התובע אינו חבר בה). הנתבעת הגיבה לדברים בקבוצה בזו הלשון:

"פסק הדין שהוא מצטט לא רלוונטי מאחר שמדובר בפסק דין של ערכאה שאינה מנחה, הוא עסק בנושאים אחרים וגם בית המשפט לא דן שם בעניין הבחירות לגופו, אלא רק הציטוט שהוא מפנה אליו. אתה מוזמן לבדוק את הסיווג של ההליך שנפתח בבית המשפט 'ת'פ' ולא 'ק'פ'. אלה החוקים שניתן

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 29290-01-20 בן חור נ' ורד

להגיש בהם קובלנה פלילית [הנתבעת צירפה רשימה לתגובתה]. רשימה סגורה. שום קשר לבחירות, שם נכתב במפורש 'אישום' ולא 'קובלנה'."

תגובה זו של הנתבעת היא הפרסום השני מושא תביעה זו (להלן: "הפרסום השני").

4. התובע תבע פיצוי ללא הוכחת נזק בסך 100,000 ש"ח מכוח חוק איסור לשון הרע, וכן טען כי הנתבעת חבה, לחלופין או במצטבר, מכוח פקודת הנזיקין (בעילת הרשלנות והפרת חובה חקוקה), חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו בגין פגיעה בשם הטוב של התובע, חוק העונשין (בגין מרמה והפרת אמונים וניסיון לשבש הליכי משפט), חוק הגנת הפרטיות, כללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), חוק שירות המדינה משמעת.

5. הנתבעת הגישה כתב הגנה וכן בקשה לסילוק התביעה על הסף. במסגרת הבקשה לסילוק על הסף, טענה הנתבעת כי התביעה מהווה שימוש לרעה בהליכי משפט, שכל מטרתה היא להטיל מורא על הנתבעת, וביקשה להורות על מחיקת כתב התביעה וזאת בשל העדר עילה ו/או מאחר שהתביעה היא טרדנית וקנטרנית.

הנתבעת ציינה, כי היה לה חשבון ברשת הפייסבוק, אותו סגרה בשלהי שנת 2019, וזאת בעקבות מכתב תלונה שנשלח על ידי התובע למעסיקתה, ועם סגירת החשבון נמחקו גם כל התגובות והפרסומים שביצעה בפייסבוק.

אשר לפרסום הראשון, טענה הנתבעת כי היא הגיבה לפוסט של שרון, שהוא פוסט הומוריסטי גרידא, במסגרתו ביקש שרון לפתוח בקמפיין גיוס המונים להתגוננות מפני תביעה שהוגשה נגדו, והמתנות כפי שהציע לתורמים מלמדות על ההומוריסטיות שבו. הנתבעת הגיבה לפוסט של שרון במטרה לעודד את מצב רוחו של חברה לפייסבוק העומד בפני תביעה משפטית, ועשתה זאת באופן הומוריסטי. זהות התובע ושמו לא מוזכרים בפוסט של שרון ולו ברמז, ובעת שהגיבה הנתבעת בפייסבוק היא כלל לא ידעה את זהות התובע ובוודאי שלא חשפה את התובע בפרסום לא במשתמע ולא במישרין.

ביחס לפרסום השני, טענה הנתבעת כי היא הייתה חברה בקבוצה בפייסבוק "מדברים על ספינים" (להלן: "הקבוצה") אשר מטרתה לקיים דיון על ספינים פוליטיים שנעשים בפוליטיקה הישראלית. אחד החברים בקבוצה העלה פרסום עם קישור לכתבה שפורסמה בעיתון 'דה מרקר' ולפיה הוגש כתב אישום כנגד יונתן אוריך ובכירים בקמפיין הליכוד בגין הפרת חוק תעמולת הבחירות. במקביל לאותו פרסום, התובע שיתף בפרופיל האישי שלו

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 29290-01-20 בן חור נ' ורד

את אותה כתבה כאשר בפרסום אחד טען שמדובר בספין תקשורתי ולא הוגש כתב אישום אלא קובלנה פלילית, ובפרסום שני הוא הסביר מדוע לטענתו הכתבה כוזבת. בין חברי הקבוצה התפתח דיון האם הוגש כתב אישום או קובלנה פלילית, ובחלק מהתגובות שפורסמו על ידי חברי הקבוצה אוזכר גם הפרסום השני של התובע. בתגובה לאזכור הפרסום של התובע בקבוצה, כתבה הנתבעת את הפרסום השני כאמור.

6. הנתבעת טענה כי תנאי ראשון לביסוס תביעת לשון הרע הוא שהביטוי אכן מהווה לשון הרע, ועל פי הפסיקה השאלה האם פרסום מהווה לשון הרע תוכרע על פי פרשנות אובייקטיבית של בית המשפט אשר יבחן כיצד הקורא הסביר יפרש את הדברים, ואין משמעות כיצד הנפגע או נמעני הפרסום פירשו את הדברים. לכן, אין צורך בקיום הליך הוכחות וניתן להכריע בעניין במסגרת בקשה לסילוק על הסף.

הנתבעת טענה כי אין בפרסומים משום לשון הרע – ביחס לפרסום הראשון נטען, כי הוא אינו מתייחס לתובע ואינו מזכיר את שמו, ואפילו אוזכר התובע, העובדות בפרסום אינן פוגעות בשמו הטוב ואין בהן דבר למעט הבעת תמיכה בחבר של הנתבעת. בכל הנוגע לפרסום השני נטען כי אין בו אלא התייחסות עניינית, מכבדת וסבירה למחלוקת משפטית שהתעוררה בקבוצה, ואין הכתוב בו מהווה לשון הרע אודות התובע.

הנתבעת טענה גם כי כתב התביעה נעדר עילה מכוח יתר החוקים עליהם ביסס התובע את תביעתו, וכן טענה כי קיים ייחוד עילה לחוק איסור לשון הרע וכי לא ניתן להגיש תביעה בגין אותו מעשה ומכוח שני מקורות חוק שונים.

7. בתשובה לבקשה לסילוק על הסף, טען התובע כי הנתבעת העידה עדות שקר בתצהיר שצירפה כתמיכה לבקשתה משכתבה כי שמו של התובע לא מוזכר בפוסט של שרון, וזאת כאשר בתגובה לשאלה בעקבות הפוסט, הזכיר שרון במפורש את שמו של התובע.

התובע טען כי בניגוד לטענת הנתבעת, דברי שרון אינם חלק מ"פוסט הומוריסטי גרידא", אלא מדובר בהמשך ללשון הרע של שרון נגד התובע אשר קרא למשתמשי הפייסבוק להוציא דיבתו של התובע רעה, קילל אותו וסילף את דבריו. דבריו של שרון הובנו ככאלה שמטרתם לבזות ולהשפיל את התובע, וכך גם התגובות לפוסט של שרון, לו גם הגיבה הנתבעת, כוללות תגובות מבזות כנגד התובע שמטרתן להשפיל אותו, כאשר הנתבעת מתוך מודעות מוחלטת אשר מכירה את שרון שהוא "חבר שלה" נטלה חלק בעניין והגיבה תגובותיה באווירה זו בה אנשים תקפו את התובע.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 29290-01-20 בן חור נ' ורד

התובע טען כי הנתבעת השמידה ראיות בכך שהיא מחקה את פרופיל הפייסבוק שלה, ובכך אי אפשר לבחון את כלל פרסומיה ובנוגע לתובע בפרט. לחלופין, יש להטיל על הנתבעת אחריות בהתאם לסעיף 41 לפקודת הנזיקין, והתנהלותה היא חסרת תום לב באופן קיצוני.

התובע טען כי הנתבעת חבה בגין הוצאת לשון הרע. לפי החוק לשון הרע הוא דבר שעלול להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרה לשנאה, לבוז או ללעג מצדם, והמבחן הוא מבחן אובייקטיבי, מבחן האדם הסביר. התובע טען כי הנתבעת פגעה בשמו הטוב וזאת מתוך מטרה לפגוע "במשרתו.. בעסקו במשלח ידו או במקצועו" תוך שהיא מודעת לכך שהתובע הוא עורך דין ותוך שהיא מבהירה כי תגיע לבית המשפט עם "פונפונים" כדי לפגוע בו בהליך שמתנהל בבית משפט בו היא משמשת כעוזרת משפטית. הנתבעת הוציאה לשון הרע כנגד התובע בכתב ולפי הפסיקה לשון הרע שנעשתה בכתב אינה חייבת לבוא בפועל לידיעת צד זולת הנפגע אלא די באפשרות כזו. התובע טוען כי לפי סעיף 7 לחוק איסור לשון הרע, הנתבעת חייבת מתוקף הוראת סעיף 12 לפקודת הנזיקין, והנתבעת עודדה את שרון "למעשה או למחדל" להוציא לשון הרע כנגד התובע ואף היא הוציאה לשון הרע כנגדו.

התובע טען כי התביעה היא לפיצוי ללא הוכחת נזק, ואם לנתבעת יש טענות לגבי היעדרו של נזק הן אינן רלוונטיות אך היא רשאית להעלותן במסגרת ההליך העיקרי. התובע טען כי מאחר שרוב רובה של הבקשה לדחיית התובענה על הסף מתייחס לשאלת קיומו של נזק, הרי שלשיטת הנתבעת עצמה יש לברר קיומו של נזק זה, למרות שהיא נתבעת בגין פגיעה שאינה דורשת הוכחת נזק כלשהו, ומכאן שלשיטתה יש לדחות את בקשתה. התובע ציין כי הנתבעת הגדילה את נזקו, מתוך מודעות, ותוך עידודו של שרון.

התובע טען כי סעיף 3 לחוק איסור לשון הרע קובע כי לשון הרע יכולה לבוא לידי ביטוי במגוון רחב של היבטים בין אם הנתבעת התייחסה ישירות לתובע ובין אם מדובר בפנים "משתמעות מן הפרסום או נסיבות חיצוניות", והנסיבות החיצוניות במקרה זה הן חד משמעיות כאשר הנתבעת הצהירה על עצמה בפרסום הדיבתי והמסית כחלק מ"מערכת המשפט הישראלית" תוך שהיא מבהירה כי רצונה לסייע לשרון ולעודדו אם ההליך מתנהל בבית משפט השלום בתל אביב ותוך שהיא מעודדת להוציא את דיבתו של התובע רעה. יש לפרש את הביטוי בהקשר האובייקטיבי, וכאשר הנתבעת, אשר מציגה עצמה כ"חלק ממערכת המשפט הישראלית", מכוונת חיצונית כנגד עורך דין שיכולת השתכרותו תלויה בטוהר המידות של מערכת המשפט ואמון הציבור בה והיא מביעה רצונה להגיע עם "פונפונים" לדיון כדי לתמוך באדם "ששופך את דמו" של התובע באופן שיטתי, האדם הסביר יחשוב שמדובר בעורך דין שאין להעריכו ואין לשכור את שירותיו וכי הגדרתו כ"חלאה" ושאר הביטויים שצוינו בפוסט של שרון הם הגדרות מדויקות. התובע ציין כי על

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 20-01-29290 בן חור נ' ורד

אף שכוונת הנתבעת הייתה לפגוע בתובע הרי שהוא תבע בשתי עילות חלופיות, כאשר על פי סעיף 7 לחוק העילה אינה מצריכה התייחסות ליסוד הכוונה וההוכחה היחידה הנדרשת היא עצם ההפרה שבוצעה.

התובע טען כי על פי ההלכה דחיית תובענה על הסף היא סעד שיש להעניקו במקרים חריגים בלבד, ויש לדחות את הבקשה של הנתבעת.

8. בתגובה לתשובה לבקשה לסילוק על הסף, טענה הנתבעת כי חלק נכבד מתשובת התובע מתייחס לפרסום של שרון, אשר אינו רלוונטי ואינו עומד להכרעה בתיק זה. הנתבעת טענה כי התובע למעשה לא התמודד כלל עם טענות הבקשה לסילוק על הסף ולפיכך יש לקבלה.

ביחס לטענת התובע כי הנתבעת העידה שקר, הדגישה הנתבעת כי פרטי התובע לא הופיעו בפוסט המקורי, אלא בתגובה לאחת מעשרות רבות של תגובות, אשר לא הגיעה לידיעתה.

דין והכרעה

9. כידוע, לא בנקל יסלק בית המשפט תביעה על הסף, וככלל ייטה ליתן לתובע את יומו ולברר את טענותיו לגופן. הכלל הוא, כי התביעה תסולק על הסף רק אם יתחוויר כי גם בהנחה שהתובע יוכיח את כל העובדות הנטענות בכתב התביעה, גם במצב דברים זה לא יהיה הוא זכאי לכלל סעד.

כפי שיפורט בהרחבה להלן, בנסיבות המקרה הנדון, לאחר שעיינתי בפרסומים, על הקשריהם, ונתתי דעתי לטענות הצדדים, הגעתי לכלל מסקנה, כי דין הבקשה להתקבל ודין התביעה להימחק על הסף, וזאת מאחר שאינה מגלה עילת תביעה.

בחינת פרסום לשון הרע במסגרת בקשה לסילוק על הסף

10. כידוע, עפ"י ההלכה הפסוקה, ניתוח ביטוי לצורך קביעת אחריות על פי חוק איסור לשון הרע נעשה במספר שלבים, כאשר בשלב הראשון, בו נבחנת התקיימות יסודות ה"פרסום" ו"לשון הרע", כהגדרתם בחוק, בוחן בית המשפט האם הפרסום, על פי המובן הטבעי והרגיל של מילותיו, בהתאם לאמות המידה המקובלות על האדם הסביר, ובהתחשב גם בנסיבות ובהקשר הדברים בו הוא נאמר - אכן עלול לפגוע בכבודו ובשמו הטוב של אדם, וככזה מהווה פרסום לשון הרע.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 29290-01-20 בן חור נ' ורד

11. בהלכה הפסוקה נקבע, כי השאלה אם דברים שפורסמו מהווים לשון הרע, היא שאלה פרשנית, אשר ככלל, תיבחן על ידי בית המשפט מתוך עיון בפרסום עצמו, בחינה אובייקטיבית - מהו המובן שהאדם הסביר היה מייחס לפרסום, והאם היה באותו מובן כדי לפגוע בשמו הטוב של אדם. בהתאמה, נקבע, כי אין חשיבות לשאלה מה הייתה כוונתו של המפרסם מחד גיסא, או לשאלה כיצד הבין את הדברים בפועל מי שקרא את הדברים מאידך גיסא. המבחן הקובע הוא, מהי, לדעת השופט היושב בדין, המשמעות שקורא סביר היה מייחס למילים (ראו, בין היתר, ע"א 740/86 תומרקין נ' העצני, פ"ד מג(2), 333; ע"א 1104/00 אפל נ' חסון, פ"ד נו(2), 607).

בהתאם לכך נפסק כי השאלה אם מהווה הפרסום "לשון הרע" כמשמעותו בחוק, אינה שאלה עובדתית המצריכה שמיעת ראיות ובית המשפט הוא הקובע מה משמעות הדברים בעיני האדם הסביר. כך פסק כב' הנשיא בדימוס שמגר בע"א 723/74 הוצאת עתון "הארץ" נ' חברת החשמל לישראל בע"מ, פ"ד לא(2), 281:

"עת באים לבחון מה משמעותם של דברים בעיני הקורא הסביר הרגיל אין בדרך כלל חשיבות לכך מה היתה כוונתו של המפרסם... כן אין להביא ראיות בקשר לשאלה מה המשמעות שאותה ייחס קורא רגיל או סוג קוראים זה או אחר לפרסום ואין צורך בשמיעת עדויות ביחס לשאלה כיצד הובנו דברי הפרסום, אלא בית-המשפט הוא שישקול את הדבר (ע"א 36/62, 92/62, עוזרי נ' גלעד, [12] בע' 1559)".

ובהתאמה, פסק בית המשפט העליון (כב' השופטת דורנר) ברעא 7943/01 נור נ' יערי ואח' (16.10.2001):

"אכן, השאלה האם התקיימה הגדרת היסוד 'לשון הרע' הקבועה בסעיף 1 לחוק, איננה שאלה עובדתית המצריכה שמיעת ראיות. בית-המשפט, בקראו את הפרסום בוחן את השאלה האם בפרסום קיים הפוטנציאל האובייקטיבי להשפיל או לבזות את הנפגע".

עמד על כך גם המלומד אורי שנהר, בספרו דיני לשון הרע (1997), בעמ' 428-429:

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 20-01-29290 בן חור נ' ורד

"מכיוון שפרשנות הפרסום צריכה להעשות על ידי בית- המשפט ועל פי קנה מידה אובייקטיבי, יכול לכאורה בית- המשפט לקבוע, כבר בשלב המקדמי, אם יש בפרסום שהובא ופורט בכתב התביעה משום לשון הרע על הנפגע, ולמחוק על הסף תביעה בגין פרסום שבו אין לשון הרע. ואכן, במקרים מסוימים ינהג בית-המשפט בדרך זו."

(בעניין זה ראו גם: תא (ת"א) 14-12-24587 שוחט נ' מדינת ישראל (6.12.2015) (להלן: עניין שוחט); תא (ת"א) 05/22537 שרמן נ' פלוני (6.11.2005); תא (חיי) 13-10-14699 לנקרי נ' זנזורי (29.7.2016) (סעיף 10 וההפניות שם); תא (פ"ת) 08/1537 כהן נ' גורן (13.9.2009); תא (ביש"א) 14-01-53395 הרטמן נ' זלמן (1.7.2015)).

12. הנה כי כן, עפ"י ההלכה הפסוקה, נבחנת השאלה האם הפרסום מהווה לשון הרע עפ"י תוכן הפרסום בהקשרו ובנסיבותיו, עפ"י אמות מידה אובייקטיביות אותן קובע בית המשפט לבחינה מהו המובן שהאדם הסביר היה מייחס לפרסום, ואין נדרשת שמיעת ראיות.

נוכח האמור, ומשבענייננו אין מחלוקת עובדתית בין הצדדים לא על עצם הפרסומים, לא על תוכנם ולא על נסיבותיהם, הרי שאין כל מניעה כי בית המשפט יכריע בשאלה האם מהווים הפרסומים לשון הרע כבר בשלב מקדמי זה, וככל שהתשובה לכך בשלילה, יסלק את התביעה על הסף.

המסגרת הנורמטיבית

13. סעיף 1 לחוק איסור לשון הרע, קובע כי:

לשון הרע היא דבר שפרסומו עלול –

- (1) להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרה לשנאה, לבוז או ללעג מצדם;
- (2) לבזות אדם בשל מעשים, התנהגות או תכונות המיוחסים לו;
- (3) לפגוע באדם במשרתו, אם משרה ציבורית ואם משרה אחרת, בעסקו, במשלח ידו או במקצועו;
- (4) לבזות אדם בשל גזעו, מוצאו, דתו, מקום מגוריו, גילו, מינו, נטייתו המינית או מוגבלותו;

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 20-01-29290 בן חור נ' ורד

14. כפי שכבר הוטעם לעיל, על פי ההלכה הפסוקה, השאלה אם דברים שפורסמו מהווים לשון הרע, נבחנת מתוך עיון בפרסום עצמו, בחינה אובייקטיבית, היינו מהו המובן שהאדם הסביר היה מייחס לפרסום, והאם היה באותו מובן כדי לפגוע בשמו הטוב של אדם.

חוק איסור לשון הרע משקף איזון עדין בין שני ערכים מתנגשים המהווים עיקרי יסוד בשיטתנו המשפטית, והם חופש הביטוי והזכות לשם טוב (ראו, בין השאר, רע"א 4740/00 **אמר נ' יוסף** (14.8.2001); ע"א 214/89 **אבנרי נ' שפירא** (22.10.1989) (להלן: עניין **אבנרי**)). על פי ההלכה הפסוקה, כבר בבחינת השאלה האם מדובר בפרסום המהווה לשון הרע שהחוק מטיל חבות בגינו, על בית המשפט ליתן דעתו לחופש הביטוי ולמרכזיותו, בראי נסיבות הפרסום ותכליתו, כאשר הקביעה האם יש בפרסום משום לשון הרע, תיעשה מתוך איזון חוקתי בין שתי זכויות היסוד המתנגשות (ע"א 4534/02 **רשת שוקן בע"מ ואח' נ' הרציקוביץ**, פ"ד נח(3) 558; ע"א 89/04 **נודלמן נ' שרנסקי** (4.8.2008), שם נפסק כי האיזון החוקתי חולש על כל שלבי הניתוח).

15. שני הפרסומים שעניינם נדון בהליך זה הם תגובות של הנתבעת לפוסטים שנכתבו ברשת החברתית פייסבוק.

הטלת אחריות בלשון הרע בגין פרסומים המתבצעים ברשת החברתית אינה עניין של מה בכך. ברי, כי זכותו של אדם לחירות מחשבה וביטוי מוכרת בשיטתנו כזכות יסוד אשר ראוי להגן עליה מכל משמר. זאת, בייחוד לאור המקום ההולך וגובר שתופסת בחיים המודרניים הרשת החברתית, אשר לא בכדי כונתה בפסיקה "כיכר העיר החדשה", באשר היא מהווה מקום נפוץ, נגיש ויעיל להחלפת דעות חופשית. בצד זאת, אף קיימת סכנה של ממש, כי תהא היד קלה על המקלדת, שכן במחי יד, עלול ביטוי לא אחראי לגרום נזק חמור לשמו הטוב של אדם, באופן שלא תמיד ניתן להחזיר את הגלגל לאחור.

בית המשפט העליון נדרש לשאלת תחולתו של חוק איסור לשון הרע על פרסומים באינטרנט וקבע, כי יש להכיר בתחולת החוק גם על פרסומים ברשת, תוך התאמה לנסיבות, לשם שמירה על נקודת האיזון הנכונה בין מימוש תכליתו של חוק איסור לשון הרע, לבין האינטרסים הציבוריים כבדי המשקל הניצבים מנגד, ובראשם, כמובן, חופש הביטוי, שהוא כידוע "ציפור נפשה של הדמוקרטיה". בהתאמה, נקבע כי יש לנקוט משנה זהירות ולהימנע מפרשנות שתייצר אפקט מצנן המרתיע מפני התבטאות לגיטימית וחופשית ברשת (רע"א 1239/19 **שאול נ' חברת ניידלי תקשורת בע"מ** (8.1.2020) (להלן: עניין **שאול בעליון**); וראו גם: רע"א 1688/18 **סרנה נ' נתניהו** (15.4.2018) (להלן: עניין **סרנה**); רע"א

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 20-01-29290 בן חור נ' ורד

4447/07 מור נ' ברק אי.טי.סי. [1995] החברה לשרותי בזק בינלאומיים בע"מ (25.3.2010) (להלן: עניין מור)).

16. על פי הפסיקה, אין מחלוקת כי פוסט בפייסבוק מהווה "פרסום" כמשמעותו בחוק (עניין סרנה, עניין שאול בעליון). גם בכל הנוגע לתגובות או תגובה (טוקבק באינטרנט או תגובה לפוסט בפייסבוק) נקבע בפסיקה כי היא יכולה להיחשב כפרסום (עניין מור; ע"א (חי) 62613-09-16 מרקוס נ' בודהנה (19.3.2017), בקשת רשות ערעור נדחתה: רע"א 3086/17 בודהנה נ' מרקוס (18.5.2017); תאמ (חי) 39205-09-18 בובלי נ' שפר (10.6.2019) (להלן: עניין שפר); תק (חד') 3777-07-17 הראל נ' גניש (14.1.2018)).

עם זאת, לא פעם החילה הפסיקה את החוק על תגובות בצורה מרוככת יותר (ראו למשל עניין מור, עניין שפר), ואף היו מקרים בהם נפסק, כי הרף לקביעת פרסום המהווה לשון הרע כשהוא מבוצע ברשת הוא גבוה יותר מזה המצוי בפרסום המסורתי, והמשקל שנותנים לפרסום בתגובות הוא מופחת (תא (ת"א) 31694-09-16 גיע ניהול ומסעדות בע"מ נ' קונקי (5.2.2018); עניין שפר).

כך, למשל, נפסק בעניין מור (אשר ההתייחסות בו הייתה לתגובות בפורום באינטרנט "טוקבק") אך הדברים יפים, בשינויים המחוייבים, גם ביחס לתגובות בפייסבוק):

"בהיעדר עדכון ראוי של דיני לשון הרע הקיימים מוטב להחילם "בשינויים המתחייבים" מאשר להניח קיומה של לאקונה. השינויים המתחייבים כוללים היבטים שונים של הפרסום באינטרנט, ובהם: המשקל המועט שניתן לעיתים קרובות להתבטאויות במסגרת תגובות בכלל, ובמסגרת תגובות אנונימיות בפרט; ריבוי התגובות באופן שלעיתים קרובות הפרסום המשמיץ "נבלע בהמון"; והנגישות של הנפגע-עצמו, ושל שוחרי טובתו, לאותם אתרים שבהם נעשה הפרסום הכולל לשון הרע, והיכולת לפרסם הכחשות ותגובות מתאימות ("התרופה לדיבור הפוגע – היא דיבור נוסף" – עניין בן גביר, פס' 17 לפסק-דין). כל אלה עשויים לעיתים תכופות לייתר את הצורך האמיתי בקיומה של תביעת לשון הרע, ואף להפוך את טענות הנפגע לזוטי דברים".

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 20-01-29290 בן חור נ' ורד

בצד זאת, ברי, כי הזכות לשם טוב אינה מתאינת במרחב הווירטואלי ואין להתיר פגיעה בשמו הטוב של אדם ולהתיר פרסומים שיש בהם משום לשון הרע גם במסגרת תגובות, אלא, שיש לבחון כל מקרה על פי נסיבותיו ותוכנה של התגובה ולבחון האם היא מהווה לשון הרע, תוך מתן הדעת למאפייניו המיוחדים של האופן בו נעשה הפרסום.

17. כפי שכבר הזכרתי לעיל, בית המשפט העליון נדרש לשאלת יישום הוראותיו של חוק איסור לשון הרע והאיזונים המגולמים בהן על השיח ברשתות החברתיות, בין היתר, בעניין **שאול** הנזכר לעיל. באותה פרשה, נדרש בית המשפט העליון לשאלה האם פעולת השיתוף (share) והחיבוב (like) עולות כדי "פרסום" כמובנו בסעיף 2 לחוק איסור לשון הרע. בית המשפט העליון אימץ את פסיקתו של בית המשפט המחוזי (ע"א 35757/10/16 **נידדילי תקשורת בע"מ נ' שאול** (16.1.2019) (להלן: עניין **שאול** במחוזי)) וקבע, בכל הנוגע לפעולת השיתוף, כי יש מקום להכיר בפעולה של שיתוף ברשת החברתית כפרסום במובנו של חוק איסור לשון הרע, כך שניתן יהיה להגיש תביעות גם כנגד משתפים, ולא רק נגד המפרסם המקורי של הדיבה. בכל הנוגע לפעולת החיבוב (like), אף כי עניין זה לא עמד לערעור לפניו, אימץ בית המשפט העליון את קביעת בית המשפט המחוזי גם בעניין זה, וקבע כי פעולה זו אינה עולה כדי פרסום כמובנו בחוק איסור לשון הרע.

כפי שאפרט להלן, אני סבורה כי לקביעה זו, בהינתן הטעמים והרציונלים העומדים בבסיסה, יש השלכה גם על ענייננו.

ומן הכלל אל הפרט

18. על רקע המפורט בהרחבה לעיל, יש לבחון את הפרסומים מושא ענייננו.

כפי שצויין לעיל, העמדה העקרונית שאומצה בפסיקה היא כי תגובה לפוסט אכן יכולה להוות "פרסום" כמשמעותו בחוק, אם כי יש לבחון את תוכן התגובה, ולתת את הדעת למאפייניה הייחודיים המבחינים אותה מתצורות אחרות של פרסום.

בענייננו, כפי שניתן ללמוד מן הצרופות, תגובת הנתבעת לפוסט שפרסם שרון, שהיא הפרסום הראשון, הייתה אחת מני תגובות רבות (87 במספר, נכון לכתב התביעה), וגם תגובתה במסגרת הפרסום השני, הייתה חלק משיח שכלל תגובות לא מעטות.

נבחן להלן את תוכן הפרסומים בהקשריהם בהתאם לאמות המידה שנקבעו בפסיקה.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 29290-01-20 בן חור נ' ורד

הפרסום הראשון

19. כאמור, שרון פרסם פוסט, שהובא לעיל במלואו, במסגרתו ציין, בין היתר, כי התובע הגיש נגדו תביעה בגין לשון הרע, וכי שרון חושב לפתוח במימון המונים כפול לשם מימון הגנה משפטית ולצורך מימון אלבום. בתגובה לפוסט זה הגיבה הנתבעת כך:

"באיזה בית משפט הוא הגיש את התביעה? הכותבת אמנם מנועה מלתרום כי היא חלק ממערכת המשפט הישראלית, אבל תשמח להגיע לעורך עם פונפונים ביום הדיון אם זה במקרה בת"א".

20. ראשית, אבקש להבהיר את מסגרת הדיון. במסגרת תשובתו לבקשה לסילוק על הסף הרחיב התובע אודות הפוסט של שרון כי "מדובר בהמשך ללשון הרע של שרון נגדי", תוך שהוא מפנה לפוסטים נוספים של שרון כדי להוכיח כי דבריו מהווים לשון הרע, וכן ציין כי הפוסט של שרון נועד להשפילו כפי שאף עולה מתגובות אחרות לפוסט של שרון את חלקן צירף התובע לתגובתו. ואולם, יש להבהיר, כי הליך זה הוגש נגד הנתבעת ועניינו בפרסומים שבוצעו על ידה בלבד. הפוסט של שרון אינו עומד לדיון לפניי, וככל שהוגשה בגינו תביעה, זהו עניין לבית המשפט הדין בה לעסוק בו.

במסגרת פסק דין זה אין בדעתי להידרש לשאלה אם הפוסט שפורסם על ידי שרון מהווה לשון הרע, ולצורך הדיון אניח שאכן כך הוא. עוד אניח, כי כל הקורא את הפוסט ואת כל אחת מן התגובות לו יודע בוודאות כי הוא מתייחס לתובע. זאת, אף שאין חולק כי שמו של התובע אינו מופיע בתגובה שכתבה הנתבעת, ואף לא בפוסט המקורי עליו הגיבה (ודי בכך כדי לדחות את טענת התובע כי הנתבעת הצהירה שקר בתצהירה שתמך בבקשה לסילוק על הסף), ואולם הוא הוזכר ע"י שרון במסגרת תגובה לשאלת אחד המגיבים. מכל מקום, כמתחייב מן העובדה שעסקינן בבקשה לסילוק על הסף של התביעה ללא שמיעת ראיות, אניח לצורך הדיון כי הפוסט של שרון מהווה לשון הרע, וכי הקורא הסביר הקורא את הפוסט ואת תגובתה של הנתבעת בעקבותיו מבין מייד כי הדברים מתייחסים לתובע.

ואולם, השאלה הרלוונטית לענייננו, גם בהנחה שהפוסט הנ"ל של שרון כולל דברי לשון הרע נגד התובע, היא האם יש לראות בתוכן תגובתה של הנתבעת משום פרסום לשון הרע.

עמדתי היא, כי יש להשיב על שאלה זו בשלילה.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 20-01-29290 בן חור נ' ורד

21. לא יכולה להיות מחלוקת על כך, שבתגובה עצמה, אין דבר בגנותו של התובע. התגובה עצמה נטולת כל תוכן ממשי העומד בפני עצמו, וכל כולה מתמצית בהבעת עמדה – אוהדת ומפרגנת – למפרסם המקורי, אך אין בה דבר מעבר לכך. אכן, ניתן לתהות האם היה זה ממין העניין כי הנתבעת בחרה להביא במסגרת התגובה את מקום עבודתה, ואף ניתן לחלוק על הסגנון שבו נכתבה התגובה. עם זאת, במסגרת תביעת לשון הרע תפקידו של בית המשפט אינו לחלק ציון לסגנון, כי אם לבחון האם הפרסום, כשלעצמו, בהקשרו ובנסיבותיו, עלול לפגוע בשמו הטוב של אדם או בכבודו וככזה מהווה לשון הרע. התגובה שכתבה הנתבעת, כשלעצמה, אינה כזו. ואכן, ולא בכדי, בכתב התביעה, וביתר שאת בתשובתו לבקשה לסילוק על הסף, התמקד, כאמור, התובע, לא בתוכנה של התגובה שפרסמה הנתבעת אלא בתוכן הפרסום המקורי, ואף בפרסומים נוספים של שרון ובתגובות של אחרים לפרסום שלו. ואולם, ברי, כי לצורך בחינת עילת תביעתו נגד הנתבעת, יש לבחון את הפרסום שנעשה על ידה, ולא ניתן להטיל עליה אחריות בגין פרסומים שבוצעו על ידי אחרים.

ודוק. אמנם, בבוחנו אם הפרסום מהווה לשון הרע, על בית המשפט לבחון את הפרסום בהקשר בו נעשה, ובכלל זאת נדרשת גם בחינת הפוסט אשר התגובה מתייחסת אליו, ולו בהקשרו של סעיף 3 לחוק, הקובע כי אין נפקא מינה אם לשון הרע או התייחסותה לתובע משתמעת מן הפרסום או מנסיבות חיצוניות, או מקצתן מזה ומקצתן מזה. ואולם, אין משמעות הדבר שכאשר לשון הרע והתייחסותה לתובע מצויה **כולה** מחוץ לפרסום הנדון ניתן בכל זאת להטיל אחריות בלשון הרע בגינו. יש לבחון את תוכן התגובה עצמה והאם יש בה רבותא כלשהי מעבר לפוסט המקורי. בענייננו, התשובה לכך היא בשלילה.

22. ויודגש. כפי שנקבע בהלכה הפסוקה, תגובה אכן יכולה להוות פרסום לשון הרע, אולם, לצורך כך יש לבחון את תוכן התגובה עצמה, ולא את הפרסום שאליו היא מגיבה. הטלת אחריות בלשון הרע על פרסום תגובות, שאין בהן תוכן ממשי אלא רק משום הבעת עמדה – ולו מזדהה ואוהדת – כלפי הפרסום המקורי – עלולה להצר את צעדי המשתמשים ברשת ולהגביל את חופש הביטוי שלהם בצורה שאינה עולה בקנה אחד עם מעמדו החוקתי של חופש הביטוי ועם החשיבות הציבורית שיש לחירות המחשבה והביטוי בכלל וברשת בפרט.

ואכן, המסקנה העולה מן הפסיקה היא, כי כאשר התגובה אינה מוסיפה תוכן עצמאי או ממשי על הפרסום המקורי, וכוללת רק הבעת עמדה אוהדת כלפיו – לא יהיה מקום לקבוע כי יש בה משום פרסום לשון הרע. מסקנה זו עולה באופן ברור גם מפסקי הדין שניתנו בעניין **שאל** בבית המשפט המחוזי ובבית המשפט העליון.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 29290-01-20 בן חור נ' ורד

כך, למשל, נפסק בעניין **שאול** בעליון (מפי כב' השופטת דפנה ברק ארז, ובהסכמת כב' השופטים וילנר ומזוז) (ההדגשה אינה במקור):

"כאשר משתמש מפרסם תגובה לפרסום המכיל לשון הרע, ייתכן שהדבר יוביל באופן דומה לחשיפת הפרסום מושא התגובה למשתמשים נוספים. אולם, במקרה זה נהיר כי יש להתמקד בתוכן התגובה של אותו משתמש ולא בעצם החזרה על הפרסום, הנעשית באופן טכני, ללא מעורבותו הפעילה."

אזכיר, כי בעניין **שאול** נדרש בית המשפט לבחינה האם פעולות אשר אין בהן תוכן עצמאי אלא הן מהוות חזרה והדהוד של הפרסום המקורי יכולות להוות פרסום ולשמש בסיס לאחריות בגין לשון הרע. בסופו של יום, הגיע בית המשפט למסקנה, כי פעולת השיתוף מהווה פרסום ולעומתה פעולת החיבוב (like) אינה מהווה פרסום. הטעם המרכזי למסקנה זו ולהבחנה העומדת בבסיסה, כעולה מן ההנמקה המפורטת שהובאה בפסקי הדין בשתי הערכאות, הוא, כי בבצעו פעולה של שיתוף, מביא המשתמש, בהכרח, ובאופן אקטיבי, להפצת הפרסום לקהלים רחבים יותר. תכלית פעולת השיתוף היא העברת התוכן וחשיפתו הלאה בפני משתמשים נוספים (ענין **שאול** במחוזי, פסקה 59). לעומת זאת, פעולת החיבוב אמנם כרוכה בהפצה אפשרית של הפרסום המקורי למשתמשים נוספים, אולם זוהי אך תוצאת לוואי שלה, שהיקפה נגזר מן האלגוריתם של הרשת החברתית הרלוונטית (**שם**, פסקאות 57-58). עוד הטעים בית המשפט המחוזי בעניין **שאול**, כי משתמש בפייסבוק, אשר בוחר דווקא בפעולת החיבוב (ולא בפעולת השיתוף), יש בכך גילוי דעת כי כל כוונתו והבנתו היא להודיע למפרסם המקורי ולכל מי שצופה בפרסום המקורי כי אהב את הפוסט, כאשר אם היה מעוניין לשתף בפרסום את חבריו שלו, היה בוחר דווקא ללחוץ על כפתור השיתוף.

המאפיינים של פעולת החיבוב, אשר הביאו את בית המשפט המחוזי, ובעקבותיו את בית המשפט העליון, לקבוע כי זו אינה מהווה פרסום – ובכלל זאת העובדה שאין בה הפצה של הפרסום המקורי (אלא כפעולת לוואי שאינה תלויה במשתמש), והעובדה שמעצם הבחירה בה ניתן ללמוד על כוונתו של המשתמש להביע אהדה בלתי מדוייקת כלפי הפוסט המקורי, מפרסמו וקהלו המקוריים, אך לא מעבר לכך – חלים ורלוונטיים גם לתגובה שאין בה תוכן עצמאי משל עצמה אלא רק הבעת עמדה אוהדת כלפי הפרסום, בדומה לפעולת החיבוב.

עמדתו של בית המשפט המחוזי ומסקנותיו בעניין זה אומצו ע"י בית המשפט העליון, אשר בחר להביע עמדה בסוגייה זו, אף שהנושא לא עמד לערעור לפניו (שכן, הערעור היחיד שהוגש הוא מטעם המפרסמים, על הקביעה שהשיתוף מהווה פרסום):

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 29290-01-20 בן חור נ' ורד

"בשלב זה של התפתחות הפסיקה לא יכול להיות ספק כי פעולה ישירה של כתיבת 'סטטוס' או 'פוסט' ברשת החברתית היא אכן פרסום כמובנו בחוק, ועל כן עשויה להקים עילה לתביעה ככל שיש בו משום לשון הרע... השאלה המתחדדת בפנינו נוגעת לפעולות שאינן יוצרות מסר חדש ועצמאי ושעיקר מטרתן היא להתייחס לתוכן שפורסם על ידי משתמש אחר ברשת או להדהד אותו, ומכאן המורכבות הכרוכה בהכרעה לגביהן..."

קשה לראות בסימון לייק כיצירת 'עותק' של הדברים וחזרה עליהם. אכן, לעיתים האלגוריתם של הרשת החברתית מוביל לעדכון של משתמשים נוספים ברשת בדבר התרחשותה של הפעולה, וכפועל יוצא מכך משתמשים אלו נחשפים גם לפרסום המקורי מושא הלייק. אולם, במצב דברים זה אין לומר שהמשתמש עצמו – אשר לא ביקש ליצור עותק של הפרסום המקורי – הוא שחוזר עליו בפני משתמשים אלו, אלא אך משפיע בעקיפין על פעולת האלגוריתם של הרשת החברתית (לדרישה שהפרסום לפי החוק יתבטא במעשה אקטיבי, ראו: שנהר, בעמ' 86-87; גנאים, קרמניצר ושנור, בעמ' 197-195). ניתן לחשוב על הדברים גם בהשוואה לפעולה נוספת ברשת החברתית: כאשר משתמש מפרסם תגובה לפרסום המכיל לשון הרע, ייתכן שהדבר יוביל באופן דומה לחשיפת הפרסום מושא התגובה למשתמשים נוספים. אולם, במקרה זה נהיר כי יש להתמקד בתוכן התגובה של אותו משתמש ולא בעצם החזרה על הפרסום, הנעשית באופן טכני, ללא מעורבותו הפעילה."

23. הנה כי כן, יישומה של פסיקת בית המשפט העליון על ענייננו מעלה, כי כאשר מדובר בתגובה לפוסט, אשר אין בה משום מסר חדש ועצמאי, ועיקר מטרתה היא להתייחס לתוכן שפורסם על ידי משתמש אחר ברשת, להביע הזדהות איתה ולהדהדה – הרי שבדומה לחיבוב, אין לראות בה משום פרסום לשון הרע, שכן, כאמור, הפעולה עצמה נעדרת תוכן

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 20-01-29290 בן חור נ' ורד

עצמאי ממשי, והחשיפה האפשרית הנלווית לה של הפרסום המקורי, היא שולית ואינה הופכת את הפעולה ל'פרסום' העומד בפני עצמו.

הוא הדין בענייננו.

כמפורט לעיל, בתגובתה של הנתבעת לפוסט של שרון אין כל מסר עצמאי ותוכן המהווה לשון הרע אלא כל תכליתה היא הבעת תמיכה כלפי שרון.

האפשרות שקורא סביר יראה בתגובת הנתבעת ככזו העלולה להשפיל את התובע, לבזותו או לפגוע במשלח ידו היא רחוקה ודחוקה ביותר, ועל כן יש לקבוע כי התגובה באה בגדרי הבעת עמדה לגיטימית במסגרת חופש הביטוי המוגן, ואינה חוצה את רף לשון הרע, אף לא באופן גבולי. לא מצאתי כל ממש בטענת התובע כי "האדם הסביר [הקורא את תגובת הנתבעת] יחשוב שמדובר בעורך דין שאין להעריכו ואין לשכור את שורותיו וכי הגדרתו כ"חלאה" ושאר הביטויים שצוינו בפוסט של שרון הם הגדרות מדויקות". אני סבורה, כי האדם הסביר מבין את תגובתה של הנתבעת בדיוק כפי שהיא – הבעת עמדה אוהדת כלפי המפרסם – חברה לפייסבוק המתמודד עם תביעה משפטית. לכל היותר, עשוי האדם הסביר לפרש את תגובת הנתבעת כהבעת הזדהות כללית, בלתי מדויקת כלפי המסר שפורסם בפוסט המקורי (השוו: עניין **שאל** במחוזי, פסקאות 62-63 לפסק הדין). אך בכך לא סגי, כמפורט לעיל, על מנת להגדיר תגובה זו כפרסום לשון הרע העומד בפני עצמו.

זאת, גם כאשר בוחנים את תוכן התגובה כשלעצמו, וביתר שאת, כאשר מביאים בחשבון – כמתחייב מן ההלכה הפסוקה כפי שהובאה בהרחבה לעיל – את העובדה שמדובר בתגובה אחת מיני רבות, הנבלעת בשיח הציבורי השיתופי, כך שממילא הקורא הסביר אינו נוטה ליתן לאמור בה משקל של ממש.

24. בכתב התביעה, התייחס התובע בהרחבה לעובדה שהנתבעת ציינה בתגובתה כי היא "חלק ממערכת המשפט הישראלית" ובפרופיל שלה צויין כי היא עובדת כעוזרת משפטית בבית משפט השלום בתל אביב, שם הוגשה תביעת התובע נגד שרון. בהקשר לכך התובע העלה טענות שונות, ובין היתר ציין כי הוא אינו יודע האם הנתבעת היא העוזרת המשפטית של השופט שדן בתביעה שהגיש נגד שרון ויכולה לגרום לו נזק בתביעתו, ואף אם לא היא, הרי שעוזרים משפטיים מדברים זה עם זה ויש ביכולתה להטות משפט בתיק האמור, או להכשילו בתיקים אחרים בהם הוא מעורב בבית המשפט השלום בתל אביב.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 29290-01-20 בן חור נ' ורד

אכן, ייתכן שניתן למצוא טעם לפגם בכך שהנתבעת בחרה לציין בתגובה את מקום עבודתה, וזהו עניין למעסיקה של הנתבעת לעסוק בו (כפי שאכן נעשה, משהגיש התובע תלונה נגד הנתבעת לגורמים המוסמכים). ואולם, וגם אם אניח כי חששותיו של התובע בעניין זה כנים (הנתבעת עצמה הדגישה כי היא משמשת כעוזרת משפטית במחלקה הפלילית, וממילא אין צריך לומר כי חזקה על השופט שידון בתביעת התובע נגד שרון כי ידון בה ללא משוא פנים), אין בדברים אלו כדי לשנות את המסקנה כי התגובה שנכתבה על ידי הנתבעת אינה מהווה פרסום לשון הרע.

בעיני הקורא הסביר של התגובה, מקום עבודתה של הנתבעת (אשר הובא על ידה כנימוק לכך שאין היא יכולה לתרום, כאשר עיסוקה הספציפי לא פורט בתגובה) אינו מעלה ואינו מוריד. הקורא הסביר ודאי אינו מזהה את עמדת הנתבעת עם עמדת מערכת המשפט, רק בשל כך שהזכירה כי היא עובדת במערכת המשפט, אין באזכור מקום עבודתה השפעה על האופן שבו נתפס הכתוב, אשר כאמור, כל שהיה בו הוא הבעת הזדהות ועידוד כלפי שרון, ואין נתון זה יכול להפוך את הדברים מפרסום תגובה אוהדת שאין בה תוכן עצמאי משמץ לפרסום החורג מן השיח הלגיטימי במסגרת חופש הביטוי ומהווה פרסום לשון הרע.

25. לאור האמור אני סבורה, כי הפרסום הראשון, כהגדרתו לעיל, אינו מהווה פרסום לשון הרע ודין התביעה בגינו להימחק על הסף.

הפרסום השני

26. כאמור, אחד החברים בקבוצת הפייסבוק "מדברים על ספינים", בה הייתה חברה גם הנתבעת, העלה פרסום עם קישור לכתבה שפורסמה באתר האינטרנט של עיתון The Marker, ולפיה הוגש כתב אישום כנגד יונתן אוריך ובכירים בקמפיין הליכוד בגין הפרת חוק תעמולת הבחירות. במקביל לאותו פרסום, התובע שיתף בפרופיל האישי שלו את אותה כתבה, וטען, במסגרת שני פוסטים שפרסם, כי בניגוד לאמור בכתבה, לא הוגש כתב אישום כנגד יונתן אוריך, אלא קובלנה פלילית בלבד. לביסוס דבריו, הפנה התובע בפוסט השני שכתב לפסק דין של בית המשפט העליון.

במסגרת הקבוצה התפתח דיון בין חברי הקבוצה האם הוגש כתב אישום או קובלנה פלילית, ובחלק מהתגובות שפורסמו על ידי חברי הקבוצה אוזכר גם הפרסום של התובע.

בתגובה לאזכור הפרסום של התובע בקבוצה, כתבה הנתבעת את הפרסום השני, שהוא תגובה בזו הלשון:

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 20-01-29290 בן חור נ' ורד

"פסק הדין שהוא מצטט לא רלוונטי מאחר שמדובר בפסק דין של ערכאה שאינה מנחה, הוא עסק בנושאים אחרים וגם בית המשפט לא דן שם בעניין הבחירות לגופו, אלא רק הציטוט שהוא מפנה אליו. אתה מוזמן לבדוק את הסיווג של ההליך שנפתח בבית המשפט 'ת'פ' ולא 'ק'פ'. אלה החוקים שניתן להגיש בהם קובלנה פלילית [הנתבעת צירפה רשימה לתגובתה]. רשימה סגורה. שום קשר לבחירות, שם נכתב במפורש 'אישום' ולא 'קובלנה'".

27. גם בעניין הפרסום השני, אני סבורה כי תגובה זו של הנתבעת אינה עולה כדי לשון הרע.

כאמור, יש לבחון את הדברים על רקע כלל נסיבות העניין וההקשר בו פורסמו הדברים. בענייננו, הדברים פורסמו במסגרת קבוצת הפייסבוק "מדברים על ספינים", אשר הוגדרה על ידי מקימה כך: "מדברים על ספינים היא קבוצה שבה אנחנו מדברים על פוליטיקה כמו שמדברים על כדורגל כשאתה לא בעד אף אחת מהקבוצות: אנחנו פה כדי לדבר על המהלכים הטובים והכושלים, על ארגז הכלים הפוליטי ומי משתמש בו טוב יותר, ועל איזה פוליטיקה היא אפקטיבית יותר. המטרה היא פשוטה: ללמוד איך עושים פוליטיקה טוב יותר מטעויות ומהצלחות של אחרים".

כאמור, תגובת הנתבעת המהווה את הפרסום השני, נעשתה במסגרת שיח פעיל ונרחב שהתעורר בין חברי הקבוצה ביחס לכתבה בדה מרקר, שהוגדרה ע"י מי מהמשתתפים כ"ספין" והשאלה האם הוגש נגד מר אוריך כתב אישום או קובלנה פלילית ומה ההבדל בין הדברים ומשמעותם. במסגרת הדעות השונות וההסברים השונים, אחד מחברי הקבוצה צירף קישור לפוסט שפירסם התובע בפייסבוק האישי שלו, ובתגובה לכך גם הנתבעת הביעה עמדתה בקבוצה לגבי משמעות הדברים.

כבר נפסק, כי "רשתות חברתיות הפכו להיות זירה מרכזית של מידע ודעות, מעין "כיכר העיר" מודרנית... הזמינות והנגישות של הרשת החברתית מאפשרת לחלוק מידע ולהביע דעות שונות ביתר קלות וכן להרחיב את תפוצתם של פרסומים לכלל הציבור ללא השקעת משאבים של ממש, בשונה מאשר בעבר... כמו כן, היעדר המגבלות על הפרסום ברשת החברתית מוביל לריבוי קולות אינהרנטי באופן שמפרה את שוק הדעות ומאפשר למשתמשים להגיב במהירות על תכנים שעל-פי הנטען פוגעים בהם" (עניין שאל בעליון).

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 29290-01-20 בן חור נ' ורד

במקרה הנדון מדובר על קבוצה שבה התנהל שיח ציבורי פוליטי, אשר קיימת חשיבות ציבורית לעודדו, כל עוד מדובר בהחלפת דעות ועמדות מותרת על פי חוק. ההגנה על חופש הביטוי מקבלת חשיבות יתר כשמדובר בליבון מחלוקות בעלות משמעות ציבורית, פוליטית, המשמעותיות והחשובות לדיון הציבורי, וקיים אינטרס ציבורי לאפשר שיג ושיח חופשי ונטול חששות במסגרת זו.

28. התובע לא פירט ולא הבהיר בכתב התביעה, איזה חלק בתגובה הנ"ל מהווה לשון הרע אודותיו, ובמסגרת התשובה לבקשה לסילוק על הסף לא התייחס כלל לפרסום השני.

ככל שניתן להבין מכתב התביעה, התובע טוען כי במסגרת תגובה זו "לעגה (הנתבעת) לכישוריו המשפטיים" (סעיף 39 לכתב התביעה). התובע הדגיש, כי טענתה של הנתבעת במסגרת הפרסום השני (לפיה ההליך שננקט כנגד מר אוריך ו/או אחרים שקול לכתב אישום ולא לקובלנה פלילית), בצירוף טענתה כי פסק הדין עליו הסתמך התובע – של בית המשפט העליון – אינו של ערכאה מנחה – הן טענות מופרכות, המעידות על הטייתה הפוליטית ועל בורות מביכה, שצריכה להביא לשלילת רישיונה. להוכחת האמור ציין התובע כי אכן בסופו של דבר ביטל בית המשפט שדן בהליך הפלילי נגד אוריך את כתב האישום וקבע כי היה מקום להגישו כקובלנה פלילית. התובע טען כי הנתבעת הפרה את החובות הבסיסיות ביותר המוטלות עליה כעוזרת משפטית, ואף הוסיף וטען כי הנתבעת "הטתה משפט" והתערבה בהליך תלוי ועומד, הגם שלא ברור על מה מבוססים הדברים.

מכל מקום, והגם שהתובע צבע בצבעים עזים את התייחסותו לפרסום השני של הנתבעת ולמשמעויותיו האפשריות, כפי שהובהר בהרחבה לעיל, על בית המשפט לבחון את הפרסום בהקשרו, בהתחשב במשמעות הטבעית והפשוטה של לשונו בעיני האדם הסביר.

האדם הסביר הקורא את תגובת הנתבעת – המופיעה ברצף של תגובות במסגרת דיון ער ביחס להבדלים בין כתב אישום לקובלנה פלילית, בהקשרו של חוק הבחירות ובכלל – אינו מזהה את הנתבעת כעוזרת משפטית ואף לא כעורכת דין, שכן היא לא הציגה את עצמה ככזו ואינה מזהה ככזו בקבוצה (הגם שכנראה ניתן ללמוד על כך מכניסה לפרופיל האישי שלה). הקורא הסביר אינו נותן לתגובת הנתבעת משקל יותר מאשר מגוון הדעות והעמדות שהוצגו בדיון בקבוצה, במסגרתו כתבו רבים מהמגיבים הסברים "משפטיים" שונים ואף סותרים והפנו לחוק, כך שנראה כי האדם הסביר לא היה מייחס משקל רב ואמינות לאמור בתגובה זו או אחרת, ונראה כי גם לא בודק את עיסוקו של כל אחד מהמגיבים הרבים.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 20-01-29290 בן חור נ' ורד

ייתכן כי העמדה המשפטית שהביעה הנתבעת הייתה שגויה. אף ייתכן, כי הקורא הסביר יכול היה להבין מקריאת התגובה של הנתבעת, כי העמדה המשפטית שהביע התובע בעניין הייתה שגויה, שעה שהייתה נכונה. אך מכאן ועד למסקנה כי הקורא הסביר היה מוצא כי יש בדברים שפירטה הנתבעת בתגובה כדי להשפיל או לבזות את התובע או לפגוע בשמו הטוב – הדרך ארוכה מאוד.

29. אמנם, על פי הפסיקה "עורך דין ואיש ציבור שעיקר חיותו וקיומו יונקים מהיות שמו נקי ללא רבב, פגיעתה של לשון הרע המופצת נגדו, ומכתימה את שמו הטוב רבה היא מפגיעה העלולה להיות לאדם אחר כתוצאה מלשון הרע הנאמרת כלפיו ומתפרסמת" (ע"א 802/87 נוף נ' אבנרי, פד"י מ"ה (2) 489). עם זאת, במקרה הנדון תגובת הנתבעת אינה עולה כדי לשון הרע כמשמעותה בחוק ואינה פוגעת בשמו הטוב של התובע. הנתבעת הביעה בתגובה אי הסכמה וחלקה על עמדה משפטית שהביע התובע, אך היא עשתה זאת בצורה עניינית ומתונה, לא השתמשה בביטויים בוטים או מעליבים, ולא חרגה מגדר הסביר. איני סבורה כי האדם הסביר הקורא תגובה זו של הנתבעת – ובפרט כאשר, כאמור, מדובר בתגובה אחת מני רבות, הנבלעת בהמון וממילא ספק אם הקורא הסביר נותן לה משקל ממשי – יסיק ממנה כי התובע נעדר כישורים משפטיים, ואיני סבורה כי יש בדברים כדי לחצות את גבולו של המותר במסגרת חופש הביטוי ברשת ולעלות כדי לשון הרע האסורה עפ"י החוק.

30. ודוק. אף אם אניח, כי הנתבעת שגתה בתגובתה, דהיינו כי העמדה המשפטית שביטאה - ממנה עולה כי פסק הדין אליו הפנה התובע אינו רלוונטי ואינו מנחה, וכי בניגוד לטענת התובע, הוגש נגד אוריך כתב אישום ולא קובלנה פלילית – היא עמדה משפטית שגויה לחלוטין, והתובע הוא שצדק, עדיין אין בכך כדי להוות לשון הרע כמשמעותה בחוק.

החשיבות בקיומו ועידודו של שיח פתוח וחופשי ברשת, בעיקר בעניינים שהם בעלי חשיבות ונמצאים על סדר היום הציבורי, מחייבת מאליה את המסקנה כי לא ייתכן שכל פרסום במסגרתו חולק אדם על אדם אחר ואף מציג את דבריו כלא נכונים – יחשוף אותו לתביעת לשון הרע. הקורא הסביר נחשף למגוון הדעות והטענות, והוא ישפוט.

31. זאת ועוד. בהלכה הפסוקה נקבע, כי לא כל פרסום עובדתי שאינו נכון מהווה, מניה וביה, לשון הרע.

יפים לעניין, בשינויים המחוייבים, דברי בית המשפט העליון (כב' השופטת (כתוארה אז) נאור, בהסכמת השופט (כתוארו אז) גרוניס והשופט ג'ובראן) בע"א 7380/06 חוטר ישי נ'

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 29290-01-20 בן חור נ' ורד

גילת (2.3.2011), ביחס לכתבה במסגרתה הוצג התובע כמי שנחל תבוסה בבחירות לחברה להגנת הטבע, שעה שכלל לא נטל בהן חלק:

"48. עיקר טענתו של חוטר-ישי בנוגע לכתבה הרביעית, נסבה על היות כותרת הכתבה: "תבוסה לעו"ד חוטר-ישי בבחירות לחברה להגנת הטבע", עובדה לא נכונה, לטענתו, באשר הוא לא השתתף כלל בבחירות. לשיטתו, נעשה הפרסום בזדון, במטרה לפגוע בו, ותוך מחזור כתבות קודמות לשם כך.

...

לטעמי, לא היה האדם הסביר והאובייקטיבי רואה בפרסום כגון דא – המעיד על כשלון לכאורי, זה או אחר, בבחירות – השפלה, פגיעה במוניטין או הוצאת שם רע. ידיעה אינפורמטיבית שכזו, אינה מביעה עמדה, כי אם תכליתה להעיד על מצב עניינים. אכן בני אנוש בחברה תחרותית, אינה אוהבים להפסיד, קל וחומר להיות מוגדרים כ"מובסים", ואולם, מקום בו יש מנצח – יהיה גם מפסיד, ואין בכך לשון הרע. משכך, אין אני סבורה כי תיאור "הפסדו" של מאן דהו, במערכת בחירות זו או אחרת, אף אם אין אינפורמציה זו נכונה – מקים לשון הרע."

(וראו בעניין זה גם עניין שוחט הנ"ל, שם סילק בית משפט השלום בתל אביב (כבי' השופטת ריבה ניב) על הסף תביעה, במסגרתה נטען, כי פרסום שבוצע אודות התובע, ולפיו עתירה שהגיש התובע נדחתה מהווה לשון הרע, משום שהעתירה לא נדחתה, אלא נמחקה. בית המשפט ציין באותו עניין דברים היפים, בשינויים המחוייבים, גם לענייננו: "עתירות ותביעות אזרחיות מוגשות כדבר שבשגרה. מטבע הדברים כאשר מתקבלת טענת צד אחד-נדחית הטענה של הצד שכנגד. אין בכך כדי להוות לשון הרע וזאת אף אם בפועל העתירה לא נדחתה, כי אם נמחקה. מכאן, כי התובענה לא עברה את שלב הבחינה הראשון- אין מדובר בלשון הרע- ויש לדחותה על הסף".

32. הנה כי כן, גם במסגרת הפרסום השני אני סבורה כי אין לקבוע כי מדובר בלשון הרע, כי אם באמירה לגיטימית במסגרת שיח המוגן בחופש הביטוי, וזאת גם תחת ההנחה כי הדברים שכתבה הנתבעת היו שגויים.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 20-01-29290 בן חור נ' ורד

אכן, כפי שנפסק, התרופה לדבר שקר (ככל שהתובע סבור שדבריה של הנתבעת הם כאלה) היא בדבר האמת. כאשר ישנה שהות מספקת, מוטב לפעול לביטול השפעתה של הידיעה הכוזבת שהתפרסמה בדרך של בירור, חינוך והסבר נגדי, והתגובה הראויה ללשון הרע היא בחשיפת השקר שבה ובהוצאת האמת לאור (עניין **אבנרי**, על הפסיקה הנזכרת שם). הדברים נכונים היום ביתר שאת כאשר מבחינה טכנולוגית ניתן באופן נגיש, מהיר וקל יותר להגיב באינטרנט וברשתות החברתיות. התובע יכול היה להגיב לדברים בפייסבוק, להבהיר את הטעון הבהרה, להעמיד את הנתבעת על טעותה ולהעמיד דברים על דיוקם. כעולה מן המצוטט לעיל, בעניין **מור**, אף קבע בית המשפט העליון, כי דברים אלה, בהצטרפם לשוליות התגובה, עשויים לעיתים תכופות לייתר את הצורך האמיתי בקיומה של תביעת לשון הרע, ואף להפוך את טענות הנפגע ל"זוטי דברים".

בנסיבות אלו, וכאשר יש להניח, כי כאשר פרסם התובע את הפוסט הוא צפה, או היה עליו לצפות, כי מן הסתם תהיינה תגובות שבמסגרתן יחלקו על עמדתו – אני סבורה כי אין מקום לקבוע כי עצם הבעת העמדה החולקת – אף אם משתמע ממנה בטעות כי העמדה המשפטית שנקט התובע אינה נכונה – מהווה לשון הרע ואין הצדקה להטלת אחריות בגינה.

תביעת התובע מכוח עילות וחוקים נוספים

33. כאמור, בנוסף לתביעה מכוח חוק איסור לשון הרע, התובע הוסיף ותבע מכוח עילות וחוקים נוספים: פקודת הנזיקין (בעילת הרשלנות והפרת חובה חקוקה), חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו בגין פגיעה בשם הטוב של התובע, חוק העונשין (בגין מרמה והפרת אמונים וניסיון לשבש הליכי משפט), חוק הגנת הפרטיות, כללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), חוק שירות המדינה משמעת.

34. בבקשה לסילוק על הסף, טענה הנתבעת בין היתר כי כתב התביעה נעדר עילה מכוח חוק הגנת הפרטיות, משאינו מפרט ואינו מסביר את הטענות לפגיעה בפרטיות; כתב התביעה נעדר עילה מכוח חוק העונשין, הן משמדובר בהליך אזרחי ולא ניתן לקבל סעד נזיקי בגין עבירה פלילית, וכן עבירות פליליות אינן יכולות לשמש בסיס לתביעה אזרחית במסגרת הפרת חובה חקוקה; כתב התביעה נעדר עילה מכוח כללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התובע לא פירט והסביר טענותיו בעניין זה ולא פירט את הסעד המבוקש, וכן מדובר במקור נורמטיבי לדיון בוועדות האתיקה של לשכת עורכי הדין ולא עילה לתביעה אזרחית; כתב התביעה נעדר עילה מכוח פקודת הנזיקין, כאשר גם בעניין זה התובע נמנע מלפרט טענותיו בעניין "הרשלנות" הנטענת. בעניין הפרת חובת חקוקה, התובע גם נמנע

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 29290-01-20 בן חור נ' ורד

לציין את הוראות החוק שלטענתו הנתבעת הפרה וכן הוא אינו מתאר נזק ספציפי בעניין זה; כתב התביעה נעדר עילה מכוח חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. כתב התביעה כולל סעד מכוח חוק איסור לשון הרע, וקיים ייחוד עילה לחוק איסור לשון הרע הקובע כי לא יתאפשר להגיש תביעה בגין אותו מעשה ומכוח שני מקורות חוק שונים.

בתשובה לבקשה לסילוק על הסף לא התייחס התובע לטענות אלה.

35. דעתי היא כי אכן לא הראה התובע כי עומדת לו, ולו לכאורה, עילת תביעה מכוח איזה מן החוקים הרבים אליהם הפנה, כך שגם בעניין זה יש לסלק את התביעה על הסף.

התובע פירט בלקוניות ובאופן סתמי את רשימת הסעיפים והחוקים עליהם הוא מבסס את תביעתו, מבלי להסביר כיצד הם יזכו את התובע בסעד המבוקש.

התובע לא הבהיר כיצד העובדות בכתב התביעה מבססות את טענותיו בעניין תחולת החוקים השונים וכיצד תחולת החוקים מבססת את זכאותו לסעד הנתבע מכוח חוק העונשין, חוק הגנת הפרטיות, כללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), חוק שירות המדינה משמעת.

בכל הנוגע לתביעה מכוח חוק העונשין, למותר לציין כי עבירה פלילית אליה הפנה התובע מתבררת במסגרת הליך פלילי נגד נאשם, על כל משמעויות ההליך, ואין אפשרות לבררה בהליך אזרחי; בכל הנוגע לתביעה מכוח חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו בגין פגיעה בשם הטוב של התובע, גם טענה זו נטענה בסתמיות, ובכל מקרה כאמור נקבע כי לא הייתה פגיעה בשמו הטוב של התובע; גם בנוגע לפקודת הנזיקין, התובע לא פירט את טענותיו בעניין רשלנות, ובעניין הפרת חובת חקוקה והתובע גם נמנע לציין את הוראות החוק שלטענתו הנתבעת הפרה, ואף לא פירט בעניין הנזק, שאין צריך לומר כי הוא יסוד בלעדיו אין להקמת עילת תביעה מכוח דיני הנזיקין (להבדיל מההוראה הקבועה בסעיף 7 לחוק איסור לשון הרע, מכוחה עתר התובע לפיצוי ללא הוכחת נזק).

36. מעבר לאמור אציין, כי מקומה הטבעי של הסוגיה שלפנינו הוא במסגרת הנורמטיבית של דיני לשון הרע. לפיכך, וכפי שנקבע בהלכה הפסוקה, אין להתיר עקיפת הדינים הקבועים במסגרת זו ולאפשר הגשת תביעה בגין פרסום שנטען שהוא מהווה לשון הרע באמצעות העלאת עילות נלוות אחרות מחוץ למסגרת חוק איסור לשון הרע.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 29290-01-20 בן חור נ' ורד

בפסיקה נקבע, כי ככלל, שעה שעילת התביעה מסתמכת על פרסום המהווה, לפי הטענה, לשון הרע, אין לאפשר עקיפת ההגנות והמנגנונים הקבועים בחוק איסור לשון הרע בדרך של הגשת תביעה חלופית בעילות אחרות (ראו, בין השאר רע"א 7205/16 שוורץ נ' צולר (9.4.2017); ת"א (מר) 20528-01-12 הרפז נ' מרחב (מ.נ.פ) בע"מ (27.4.2012); תא (ראשל"צ) 793/08 הורוביץ נ' בן דוד (18.10.2009); ת"א (תא) 154999-09 פלוני נ' אלמונית (11.8.2011); תא (ראשל"צ) 988-08 גרון נ' טווילי (19.12.2009)).

ערה אני לכך, כי בחלק מפסקי דין אלו דובר על מקרים שבהם נשללה האחריות מכוח חוק איסור לשון הרע בשל קיומה של הגנה או חסינות, ואילו בענייננו התקבלה בקשה לסילוק על הסף בתביעה מכוח חוק איסור לשון הרע בשל העדר עילה. עם זאת, אני סבורה כי בנסיבות ענייננו, כפי שפורטו בהרחבה לעיל, ומשמצאתי להורות על מחיקת התביעה לפי חוק איסור לשון הרע בהעדר עילה, הדברים יפים לענייננו בשינויים המחוייבים.

37. ביתר טענות התובע, לרבות בעניין "השמדת ראיות" וכיוצא באלה, לא מצאתי ממש, ומכל מקום לא מצאתי כי יש בהן כדי לשנות ממסקנותיי דלעיל.

38. סוף דבר – הבקשה לסילוק התביעה על הסף מתקבלת, ואני מורה על מחיקת התביעה.

התובע יישא בהוצאות הנתבעת ובשכר טרחת עו"ד בסכום כולל של 7,500 ₪.

זכות ערעור כחוק.

ניתנה היום, כ"ו אב תש"פ, 16 אוגוסט 2020, בהעדר הצדדים.

כרמית בן אליעזר, שופטת